

Torstai 14.10.2004 kello 10.00 - 12.00

Läsnä

pj.	Tuija Brax /vihr	
jäs.	Esko Ahonen /kesk	1—4 §, 5 § osittain
	Lasse Hautala /kesk	1—4 §, 5 § osittain
	Tatja Karvonen /kesk	1—4 §, 5 § osittain
	Petri Neittaanmäki /kesk	1—4 §, 5 § osittain
	Heli Paasio /sd	
	Jukka Roos /sd	1—4 §, 5 § osittain
	Tero Rönni /sd	1—4 §, 5 § osittain
	Petri Salo /kok	
	Minna Sirnö /vas	
	Timo Soini /ps	1—4 §
	Marja Tiura /kok	4 ja 5 § osittain
	Jan Vapaavuori /kok	1—4 §
sihteeri	Risto Eerola	valiokuntaneuvos

1 § *Nimenhuuto*

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 12 jäsentä.

2 § *Päätösvaltaisuus*

Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

3 § ***E 72/2004 vp** komission tiedonannosta neuvostolle ja Euroopan parlamentille vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen kehittämistä koskevan monivuotisen ohjelman poliittisten suuntaviivojen valmistelusta (Tampere II)*

Jatkettu I käsittely

Todettiin, että valiokunnan edellisessä kokouksessa 13.10.2004 oli ollut kuultavana:

— yksikön päällikkö *Matti Joutsen*, oikeusministeriö.

Merkittiin, että asiakirjoista ja asiantuntijakuulemisesta oli käynyt ilmi seuraavaa:

— Euroopan yhteisöjen komissio antoi 2.6.2004 Euroopan unionin neuvostolle ja Euroopan parlamentille tiedonannon vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen kehittämistä

koskevan monivuotisen ohjelman poliittisten suuntaviivojen valmistelusta (ns. Tampere II -ohjelma). Tiedonanto esiteltiin oikeus- ja sisäasiainneuvostossa (OSA-neuvosto) 8.6.2004, ja 17.—18.6.2004 kokoontunut Eurooppa-neuvosto antoi neuvostolle ja komissiolle tehtäväksi valmista ehdotuksia uuden ohjelman sisällöksi. Asia on sittemmin ollut esillä OSA-neuvoston kokouksessa heinäkuussa sekä epävirallisessa kokouksessa syys-lokakuun vaihteessa. Uutta ohjelmaa on tarkoitus käsitellä vielä lokakuun lopussa kokoontuvassa OSA-neuvostossa ennen sen viemistä 5.11.2004 kokoontuvaan Eurooppa-neuvostoon.

- Komission tiedonannon ja jäsenvaltioiden esittämien kommenttien pohjalta puheenjohtajavaltio on laatinut 11.10.2004 päivätyn ohjelmaluonnoksen. Ohjelmaluonnoksen johdannon mukaan sen tavoitteena on muun muassa edistää Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden kykyä turvata perusoikeuksia, prosessuaalisia vähimmäistakeita ja oikeuksiin pääsyä, taistella järjestäytyntä rajat ylittävää rikollisuutta vastaan, tukahduttaa terrorismin uhkaa, edistää tuomioistuinten päätösten ja niiden antamien todistusten vastavuoroista tunnustamista sekä siviili- että rikosasioissa samoin kuin poistaa niitä esteitä, joita siviili- ja perheoikeudellisissa asioissa on rajat ylittävissä oikeudenkäynneissä kohdattu.
- Ohjelmaluonnoksen yleisissä suuntaviivoissa painotetaan tulevan ohjelman täytäntöönpanon seurannan tärkeyttä. Lisäksi kiinnitetään huomiota siihen, että hyväksyttäviin säädöksiin tulee liittää suunnitelmia täytäntöönpanon tehostamiseksi ja että säädösten täytäntöönpanolle varattavan ajan tulee olla suhteessa sääntelyn kohteena olevan asian vaativuuteen.
- Ohjelmaluonnoksen erityisiin suuntaviivoihin on oikeudellisen yhteistyön osalta kirjattu muun muassa seuraavia asioita:

1) Euroopan rikostorjuntaverkostoa tulee ammatillistaa ja vahvistaa. Komissiota pyydetään tekemään ehdotuksia rikollisuutta ja uhriksi joutumista koskevan tiedon parantamiseksi.

2) Vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen täytäntöönpanemiseksi tulee kehittää järjestelmä, jolla voidaan objektiivisesti ja puolueettomasti arvioida oikeudenhoidon laatua.

3) Rikosoikeuden alalla vastavuoroista tunnustamista koskevaa ohjelmaa tulee jatkaa ja kehittää yhteisiä rikosproses-

suaalisia standardeja. Erityisesti ohjelmaluonnoksessa todetaan, että rikosoikeuden ja rikosprosessioikeuden lähentäminen ei ole itseisarvo, vaan siihen tulee ryhtyä silloin, kun se on tarpeen oikeudellisen yhteistyön ja vastavuoroisen tunnustamisen helpottamiseksi.

4) Siviilioikeudellisen yhteistyön alalla vastavuoroisen tunnustamisen periaatteelle rakentuvan ohjelman täytäntöönpanoa tulee jatkaa. Erikseen luonnoksessa mainitaan sopimuksiin perustumattomiin velvoitteisiin sovellettavaa lakia (ns. Rooma II), sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia (ns. Rooma I) ja eurooppalaista maksusuoritusmääräysmenettelyä koskevat hankkeet sekä vaihtoehtoisia riidanratkaisumenettelyjä ja vähäisiä maksuvaatimuksia koskeva säädösvalmistelu.

Vastavuoroiseen tunnustamiseen perustuvien säädösten tehokkuutta tulee lisätä kehittämällä prosessuaalisia vähimmäisvaatimuksia sekä standardoimalla menettelyjä ja asiakirjoja.

Komissiota pyydetään esittämään vuoden 2005 aikana ehdotus elatusapua koskevien päätösten tunnustamisesta sekä täytäntöönpanosta samoin kuin vihreä kirja lainvalinnasta perimysasioissa (mukaan lukien perimysoikeutta koskeva eurooppalainen todistus). Lisäksi komission tulee vuoden 2006 aikana esittää vihreä kirja lainvalintasäännöistä aviovarallisuuskysymyksissä. Näissä hankkeissa tulee keskittyä kansainvälisen yksityisoikeuden kysymyksiin eikä esimerkiksi perheen tai avioliiton käsitteitä ole syytä harmonisoida.

— Valtioneuvosto pitää puheenjohtajavaltion esittämää luonnosta hyvänä pohjana uudelle ohjelmalle vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen luomiseksi. Valtioneuvoston mukaan oikeusasioden osalta luonnoksessa esitetty on lähes kokonaisuudessaan hyväksyttävissä. Valtioneuvosto esittää tässä vaiheessa luonnoksesta kuitenkin seuraavat yleiset huomautukset:

1) Puheenjohtajavaltion tavoin valtioneuvosto pitää tärkeänä, että unionin hyväksymien säännösten yleistä täytäntöönpanoa tehostetaan ja säännösten toimivuutta seurataan. Valtioneuvosto kannattaa ehdotuksia oikeudenhoidon laatua koskevan objektiivisen ja puolueettoman arviointijärjestelmän perustamisesta. On kuitenkin huolehdittava siitä, ettei järjestelmästä tule liian raskas.

2) Rikosoikeudellisen yhteistyön alalla uuden ohjelman laadinnassa tulee keskittyä vakavaan rikollisuuteen, johon liittyy rajat ylittävä elementti.

Valtioneuvosto katsoo, että uuden ohjelman tulisi sisältää myös vankien siirtoa koskevan menettelyn tehostaminen. Tätä varten asianomaista Euroopan neuvoston yleissopimusta tulisi täydentää.

3) Siviilioikeudellisen yhteistyön alalla valtioneuvosto kannattaa puheenjohtajavaltion ehdotusta, jonka mukaan vastavuoroiseen tunnustamiseen perustuvan ohjelman täytäntöönpanoa jatketaan ja siinä keskitytään luonnoksessa erikseen mainittuihin hankkeisiin.

Valtioneuvosto tukee puheenjohtajavaltion ehdotusta, että jäsenvaltioiden keskinäistä luottamusta lisätään säätämällä prosessuaalisista vähimmäisvaatimuksista. On kuitenkin syytä jatkaa keskusteluja siitä, mistä seikoista tällaisia vähimmäisvaatimuksia on hyödyllistä laatia.

Valtioneuvosto kannattaa myös sitä, että komissiota kehoitetaan valmistelemaan edellä 4. kohdassa mainitut ehdotukset. Valtioneuvosto pitää hyvänä lähtökohtaa, jonka mukaan näissä hankkeissa keskitytään kansainvälisen yksityisoikeuden kysymyksiin eikä pyritä harmonisoimaan esimerkiksi perheen tai avioliiton käsitteitä. Näiden ehdotusten laatimiseksi suunniteltua aikataulua valtioneuvosto pitää kuitenkin aivan liian kireänä.

Yleiskeskustelussa todettiin, että lakivaliokunta pitää valtioneuvoston esittämiä kantoja perusteltuina.

Lisäksi lakivaliokunta toteaa, että se pitää hyvin tärkeänä ehdotusta jäsenvaltioiden oikeudenhoidon laatua koskevan arviointijärjestelmän kehittämisestä. Puheenjohtajavaltion luonnoksesta ei kuitenkaan käy ilmi, onko tällainen järjestelmä tarkoitettu tilapäiseksi vai pysyväksi osaksi oikeusasioiden alalla tehtävää yhteistyötä. Lakivaliokunnan mielestä järjestelmän vakiinnuttamista tulee vakavasti harkita, jos havaitaan, että sillä onnistutaan tarkoitettulla tavalla lisäämään jäsenvaltioiden luottamusta toistensa oikeusjärjestelmien toimivuuteen.

Lakivaliokunta pitää valtioneuvoston tavoin tärkeänä, että tulevassa monivuotisessa ohjelmassa huomioidaan tarve selvittää ne oikeudelliset mahdollisuudet, joilla voitaisiin helpottaa vankeusrangaistusta kärsivien toisten jäsenvaltioiden kansalaisten siirtoa kotivaltioihinsa rangaistusta suorittamaan. Lakivaliokunta yhtyy valtioneuvoston käsitykseen siitä, että tähän tavoitteeseen tulee

pyrkä muun muassa Euroopan neuvoston olemassa olevia sopimusjärjestelyjä täydentämällä.

Siviilioikeuden alalla tehtävän yhteistyön osalta lakivaliokunta korostaa, että Euroopan yhteisön sääntelyä valmisteltaessa tulee päällekkäisen säädösvalmistelun välttämiseksi ottaa huomioon erityisesti Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin piirissä suoritettava työ.

Päätettiin ilmoittaa suurelle valiokunnalle,

että lakivaliokunta muutamien täydennyksin yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Asian käsittely todettiin päättyneeksi.

4 § HE 151/2004 vp valtion talousarvioksi vuodelle 2005

Jatkettu I käsittely

Käsittelyn pohjaksi jaettiin apulaissihteerin laatima lausuntoluonnos, joka esiteltiin, *asiakirja A 4 §*.

Käytiin yleiskeskustelua.

Asian käsittely keskeytettiin.

Merkittiin, että kokous ei enää ollut päätösvaltainen.

5 § HE 81/2004 vp laiksi rikoslain 17 luvun, kokoontumislain ja järjestyksenvalvojista annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Jatkettu I käsittely

Valiokunnassa olivat kuultavina:

- lainsäädäntöneuvos *Ilari Hannula*, oikeusministeriö, *asiakirja A 5 §*
- lainsäädäntöneuvos *Kimmo Hakonen*, sisäasiainministeriö, *asiakirja B 5 §*
- käräjätuomari *Riitta Savolainen*, Helsingin käräjäoikeus, *asiakirja C 5 §*
- valtionsyyttäjä *Ari-Pekka Koivisto*, Valtakunnansyyttäjänvirasto, *asiakirja D 5 §*
- ylikomisario *Pentti Pöyry*, Helsingin kihlakunnan poliisilaitos, *asiakirja E 5 §*.

Asian käsittely keskeytettiin.

PÖYTÄKIRJA 70/2004 vp

6 § *Seuraava kokous*

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on perjantaina
15.10.2004 klo 9.15.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Risto Eerola
valiokuntaneuvos